

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 486/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 57C/46/2017 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 57C/46/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava V **prikazuje** v konaní sp. zn. 57C/46/2017 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 500 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Bratislava V **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava V **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **493,10 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom všeobecného súdu v civilnom spore, pričom žiada súdu prikázať konať bez zbytočných prietahov a finančné zadost'učinenie 2 500 eur.

II.

2. Sťažovateľ sa v dôsledku jeho nezákonného zaistenia od 19. októbra 2016 do 20. decembra 2016, ktoré bolo konštatované v rozhodnutí správneho súdu z februára 2017, žalobou z 13. decembra 2017 na okresnom súde proti Slovenskej republike domáha náhrady nemajetkovej ujmy 11 854,09 eur. Do tohto konania v januári 2018 vstúpila okresná prokuratúra. V novembri 2018 bolo sťažovateľovi doručené vyjadrenie žalovaného, ku ktorému sa vyjadril v ten istý mesiac. Vo februári 2019 mu bolo doručené ďalšie vyjadrenie žalovaného, ku ktorému sa vyjadril v ten istý mesiac. V apríli 2019 mu bolo doručené ďalšie vyjadrenie žalovaného, na ktoré reagoval predložením dôkazov v máji 2019. V auguste 2019 mu bolo doručené ďalšie vyjadrenie žalovaného, na ktoré reagoval predložením dôkazov v septembri 2019.

3. Okresný súd v novembri 2019 nariadil pojednávanie na 5. marec 2020. Na tomto pojednávaní okresný súd oboznámil strany s tým, že na okresnom súde prebiehajú iné konania o nárokoch cudzincov voči štátu z dôvodu náhrady za nezákonné rozhodnutia. K tomu sťažovateľ uviedol, že vzhľadom na to nenavrhuje konanie prerušiť a chce, aby súd konal a otvoril pojednávanie s tým, že mu je známe, že v podobnej, ním spisovou značkou uvedenej veci už medzitýmnym rozsudkom, bolo rozhodnuté, že základ obdobného nároku je daný. Žalovaný štát uviedol, že mu je známe, že obdobné konania prebiehajú, no nevie, že by boli právoplatne rozhodnuté, no zaviazal sa do 30 dní preskúmať, či obdobná vec nie je právoplatne rozhodnutá. Okresný súd pojednávanie odročil na 19. máj 2020, keď uzavrel, že je dobré sa oboznámiť s postupom súdov v obdobných veciach, a žalovanému štátu dal lehotu na predloženie právoplatných rozhodnutí. Žalovaný tak urobil 3. apríla 2020, keď súdu predložil množstvo zamietavých súdnych rozhodnutí. Na to sťažovateľ reagoval vyjadrením z 1. júna 2020, v ktorom namietol aplikovateľnosť žalovaným predložených súdnych rozhodnutí na jeho vec a k dôvodnosti svojich nárokov predložil iné súdne rozhodnutia.

4. Pojednávanie nariadené na 19. máj 2020 bolo pre pandémiu odročené na 30. jún 2020. Na tomto pojednávaní bol po prednesoch strán vypočutý sťažovateľ, žiadne ďalšie dôkazy vykonané neboli a bez výslovného uvedenia dôvodu bolo pojednávanie odročené na 20. október 2020. Toto pojednávanie bolo pre zhoršenie zdravotného stavu sudkyne odročené na 24. november 2020, no i tento termín bol pre prerušenie výkonu funkcie sudkyne zrušený. V máji 2021 bolo novou sudkyňou nariadené pojednávanie na 12. október 2021, ktoré sa uskutočnilo, no bez toho, aby došlo k vykonaniu akéhokoľvek dokazovania s tým, že strany uviedli svoje prednesy. Pojednávanie bolo bez jasného označenia dôvodu odročené na 27. január 2022. Toto pojednávanie však bolo začiatkom januára 2022 zrušené, keďže vec bola pridelená tretej sudkyňi. V júli 2022 bola vec pridelená štvrtému sudcovi.

III.

5. Sťažovateľ zdôrazňuje celkovú dĺžku konania a to, že v jeho veci nebolo ani po takmer piatich rokoch rozhodnuté. Svoj nárok nepovažuje za právne zložitý, práve naopak, tvrdí, že patrí medzi bežnú agendu všeobecných súdov. Zdôrazňuje, že už v správnom súdnom konaní bolo konštatované, že bol 63 dní nezákonne zaistený, čo sa prejavilo na jeho zdraví a v súkromnom a pracovnom živote. Uvádza, že neprispel k predĺženiu konania. Postup okresného súdu považuje za nesústredený a neefektívny.

6. Okresný súd opísal zmeny sudcov, ktorým bola vec sťažovateľa pridelená s tým, že sťažovateľ odôvodnene namieta jeho postup po 12. októbri 2021, keď bolo posledné pojednávanie. K nerozhodnutiu veci prispelo nedostatočné obsadenie súdu a s tým spojená zaťaženosť sudcov. Okrem toho je vec skutkovo priemerne náročná. Okresný súd pripomenul, že do jari 2020 v dôsledku pandémie pracoval len v obmedzenom režime. Vo vzťahu k finančnému zadost'učineniu okresný súd poukázal na to, že nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 69/2011 bolo v konaní trvajúcim deväť a pol roka priznané finančné zadost'učinenie len 1 500 eur.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Sťažovateľ sa žalobou domáha náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá tvorí bežnú súčasť rozhodovania súdov. Namietaná vec nie je po právnej stránke nadmerne zložitá a nevyžaduje náročné dokazovanie. Postup sťažovateľa zásadne neovplyvnil priebeh konania. Význam veci pre sťažovateľa vyplýva z toho, že sa domáha odškodnenia ujmy, ktorá mu vznikla v súvislosti s nezákonnosťou rozhodnutia, na základe ktorého bol štátom 63 dní pozbavený osobnej slobody.

9. Rozhodujúcim prvkom toho, že vec sťažovateľa doteraz nie je právoplatné rozhodnutá, je postup okresného súdu, ktorý prvé pojednávanie vykonal až po viac ako dvoch rokoch od podania žaloby. Okresný súd postupoval neefektívne, keď požadoval od strán písomné vyjadrenia nad rámec § 167 ods. 3 a 4 Civilného sporového poriadku a vyzval sťažovateľa vyjadriť sa k duplike žalovaného a následne vyjadrenie sťažovateľa opäť doručoval žalovanému s výzvou, aby sa k nemu vyjadril. Neefektívny bol aj postup súdu, keď po tom, ako sťažovateľ 29. mája 2019 predložil časť požadovaných dôkazov so žiadosťou o predĺženie lehoty na predloženie ďalších dôkazov, jeho podanie zaslal žalovanému na vyjadrenie. Išlo o skutočnosti, ktoré bolo možné zistiť priamo od sťažovateľa jeho výsluchom. Podstatu civilných sporov nemožno efektívne substancovať donekonečna pokračujúcim zasielaním písomných podaní a dôkazov strán. Základným prvkom, ktorý slúži na vyjadrenie podstaty sporu, je pojednávanie, na ktorom súd môže efektívne prostredníctvom predbežného posúdenia vyjadriť, čo bude predmetom dokazovania a ako možno spor právne posúdiť.

10. Ani samotné pojednávania však k naplneniu tohto cieľa neviedli. Pojednávanie 5. marca 2020 prebehlo bez akýchkoľvek zmysluplných vyjadrení súdu a bez vykonania akéhokoľvek dokazovania. Odročenie pre účely oboznámenia sa s rozhodnutiami súdov v obdobných veciach je celkom neefektívny postup. Okresnému súdu nič nebránilo v tom, aby sa na pojednávanie pripravil oboznámením sa s judikatúrou iných súdov, ktorá sa povinne zverejňuje. Nie je žiaden dôvod oboznamovať sa s právnymi názormi súdov v neskončených konaniach, v ktorých nedošlo

k zverejneniu rozhodnutí. Hoci ďalšie pojednávanie bolo odročené pre pandémiu, nešlo o prvok, ktorý by významne ovplyvnil trvanie sporu. Okresný súd postupoval v neefektívnom postupe vzájomného doručovania vyjadrení strán a k nim priložených súdnych rozhodnutí. Z neefektívneho prístupu okresného súdu nevybočuje ani pojednávanie 30. júna 2020, ktoré bolo bez akékoľvek vyjadrenia súdu k skutkovej a k právnej stránke veci odročené bez udania dôvodu, teda bez naznačenia toho, aký bude ďalší postup v konaní. Konanie bolo následne ďalej ovplyvnené zhoršením zdravotného stavu a odchodom sudkyne. I tieto personálne problémy neboli primárnym dôvodom toho, že vec doteraz nie je skončená. Dokazuje to priebeh pojednávania 12. októbra 2021, ktoré sa uskutočnilo, no bez toho, aby došlo k vykonaniu akéhokoľvek dokazovania s tým, že strany uviedli svoje prednesy, na ktoré súd nijak nereagoval a len pojednávanie znova bez jasného označenia dôvodu odročil. Okresný súd zrejme pod vplyvom personálnych zmien sudcov ani po 12. októbri 2021 nevykonával žiaden úkon, ktorý by smeroval k rozhodnutiu o žalobe sťažovateľa.

11. Konanie okresného súdu, ktorý ani po takmer piatich rokoch od podania žaloby nerozhodol, nesmeruje k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Naopak, prehlbuje ju. Okrem zrejmych odstupov medzi jednotlivými úkonmi súdu a zmien v osobách sudcov je hlavnou príčinou tohto stavu pasivita a neschopnosť okresného súdu vyjadriť svoj, čo i len predbežný právny názor nielen smerom k rozhodnutiu vo veci samej, ale ani k rozhodnutiu o tom, aké dôkazy majú byť v spore vykonané. Namiesto toho sa okresný súd stal pasívnym čitateľom množstva nad rámec zákonnej úpravy zaslaných podaní strán, zberateľom desiatok priložených súdnych rozhodnutí a poslucháčom opakujúcich sa vyjadrení strán na pojednávaniach, na ktorých sa nielenže nevykonáva dokazovanie, ale ani sa neurčuje to, ako sa ďalej v spore sťažovateľa a žalovaného štátu bude pokračovať. Táto neefektívna činnosť súdu viedla k priet'ahom, pre ktoré vec nie je ani po takmer piatich rokoch od začatia konania rozhodnutá. Tým boli postupom okresného súdu spôsobené zbytočné priet'ahy. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovené, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Vzhľadom na to, že v spore nie je právoplatne rozhodnuté, bolo okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

12. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľa bola neefektívna činnosť okresného súdu. S prihliadnutím na už vyjadrenú doterajšiu celkovú dĺžku konania, správanie sťažovateľa, význam sporu pre sťažovateľa a postup súdu bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 2 500 eur. K tomu nebola dôvodná argumentácia okresného súdu, ktorá vychádzala z nálezu ústavného súdu z roku 2011, ktorým bolo v konaní trvajúcim deväť a pol roka sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie 1 500 eur. Odhliadnuc od viac ako desaťročného odstupe od uvedeného nálezu, treba uviesť, že celková dĺžka konania nie je jediným faktorom, ktorý vplýva na výšku finančného zadosťučinenia. Tá sa určuje po zohľadnení všetkých už uvedených okolností, ktoré majú v každom jednotlivom prípade osobitý charakter.

V.

13. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 493,10 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,83 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 82,18 eur

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu